

УДК 347.919:347.72:347.97

DOI: [https://doi.org/10.37566/2707-6849-2025-4\(53\)-4](https://doi.org/10.37566/2707-6849-2025-4(53)-4)**Володимир ГЕВКО,**

голова Господарського суду Тернопільської області,
старший науковий співробітник Лабораторії корпоративного
права імені академіка Володимира Луця
Науково-дослідного інституту приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,
тренер Національної школи суддів України,
доктор філософії у галузі права
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2716-8113>
lvovuch999@ukr.net

ЮРИСДИКЦІЯ КОРПОРАТИВНИХ І ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРПОРАТИВНИМИ СПОРІВ: ПІДСТАВИ ДЛЯ ЗМІНИ ПРАВОВИХ ВИСНОВКІВ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

*Усе плине, усе змінюється
Геракліт Ефеський*

Постановка проблеми. Останніми роками у практиці визначення юрисдикції корпоративних і спорів, тісно пов'язаних із корпоративними правовідносинами, простежується тенденція до формування нових правових висновків Великої Палати Верховного Суду, які істотно відрізняються від раніше усталених підходів. За відсутності змін у процесуальному законодавстві та сформованій багаторічній практиці розмежування юрисдикції між судами такі зміни у правових позиціях викликають обґрунтовані наукові й практичні дискусії.

У цьому контексті актуалізується питання щодо критеріїв, якими керується суд при відступі від раніше сформульованих правових висновків, а також меж дискреції суду в зміні підходів до тлумачення процесуальних норм. Особливої ваги набуває проблема відповідності таких змін принципу юридичної визначеності як складовій верховенства права, оскільки непослідовність судової практики негативно впливає

© Володимир ГЕВКО, 2026

Ліцензія Creative Commons CC BY 4.0

на стабільність правового регулювання, передбачуваність судових рішень та ефективність захисту прав учасників корпоративних правовідносин. Крім того, постає питання про наявність і ефективність процесуальних та інституційних механізмів запобігання необґрунтованим відступам від усталеної судової практики, а також про роль доктринальних підходів у формуванні стабільної та послідовної практики визначення юрисдикції корпоративних спорів.

Мета статті – виокремлення та наукове обґрунтування критеріїв як підстав для відступу або конкретизації правових висновків Верховного Суду у сфері розмежування юрисдикції корпоративних спорів, яке має істотне значення як для правозастосовної практики, так і для розвитку юридичної науки.

У практичному вимірі правильне визначення кола таких критеріїв безпосередньо впливає на ефективність судового захисту корпоративних прав і законних інтересів учасників корпоративних відносин. Помилки у виборі належної юрисдикції зумовлюють затягування розгляду справ, додаткові фінансові витрати сторін і створюють ризики фактичного ускладнення або навіть унеможливлення реалізації права на ефективний судовий захист. Відтак своєчасне та коректне звернення до спеціалізованого суду виступає ключовою умовою процесуальної економії та реалізації принципу доступу до правосуддя.

У науковому вимірі проблематика визначення критеріїв відступу від сформульованих правових позицій Верховного Суду перебуває у центрі дискусій щодо забезпечення юридичної визначеності та стабільності судової практики. Наукові пошуки спрямовані на формування таких концептуально виважених підходів, які, з одного боку, гарантували б єдність тлумачення норм права, а з іншого – допускали б необхідну гнучкість правових позицій з урахуванням еволюції корпоративних відносин та змін у законодавстві. Саме вироблення оптимальних критеріїв для відступу та конкретизації правових висновків розглядається як важливий інструмент підвищення передбачуваності судових рішень і зміцнення довіри до інститутів правосуддя у сфері корпоративних спорів.

Виклад основного матеріалу. За змістом ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, установленим законом [1]. Згідно зі ст. 125 Конституції України судоустрій в Україні будується за принципами територіальності та спеціалізації і визначається законом [2]. Поняття «суд, установлений законом» стосується не лише правової основи існування суду, а й дотримання ним норм, які регулюють його діяльність (п. 24 рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) від 20 липня 2006 року у справі *Сокурєнко і Стригун проти України*, заяви № 29458/04 і № 29465/04) [3].

Відповідно до ч. 1 ст. 18 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суди спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення [4]. У своїх постановках Велика Палата Верховного Суду (далі – ВП ВС) неодноразово зазначала про те, що судова юрисдикція – це інститут права, який покликаний розмежувати

компетенцію як різних ланок судової системи, так і різних видів судочинства – цивільного, кримінального, господарського та адміністративного. Верховним Судом наводяться критерії розмежування судової юрисдикції. До них відносять передбачені законом умови, за яких певна справа підлягає розгляду за правилами того чи іншого виду судочинства, як-то: суб'єктний склад правовідносин, предмет спору та характер спірних матеріальних правовідносин. Крім того, таким критерієм може бути пряма вказівка у законі на вид судочинства, в якому розглядається визначена категорія справ [5, с. 8–9].

З оновленням положень Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) у грудні 2017 року було оновлено й положення, які визначали судову юрисдикцію корпоративних та пов'язаних з ними спорів чи найбільш наближених до корпоративних спорів [6]. Терміни «пов'язані з корпоративними спорами» та «найбільш наближені до корпоративних спори» використовуються як у наукових дослідженнях, так і у практиці ВС [7, с. 99–102; 8, с. 469]. Їх зміст і використання потребують додаткового осмислення, проте це не є темою нашого дослідження.

Так, зі змісту чинної ст. 20 ГПК до юрисдикції господарських судів, серед інших, відносять широке коло спорів, що дає змогу в межах господарської юрисдикції зосередити як спори корпоративні, так і спори, пов'язані з корпоративними, або найбільш наближені до них [6].

Питання юрисдикції щодо розгляду корпоративних спорів між судами різних спеціалізацій в Україні традиційно характеризувалося підвищеною конфліктністю та правовою невизначеністю. Це зумовлювалося, по-перше, не цілком вдалою законодавчою конструкцією розмежування підвідомчості спорів, а по-друге, неоднорідною практикою вищих судових інстанцій різної спеціалізації, кожна з яких у різні періоди намагалася розширити межі власної юрисдикції шляхом включення до неї корпоративних конфліктів. Така ситуація призводила до фрагментації судової практики, виникнення юрисдикційних колізій і зниження рівня правової визначеності для учасників корпоративних правовідносин. Сучасна практика Верховного Суду засвідчує формування сталої правової позиції, спрямованої на концентрацію корпоративних спорів у межах юрисдикції господарських судів, що загалом відповідає природі корпоративних правовідносин та завданням спеціалізованого судочинства [7, с. 92].

Суттєву роль у «концентрації» корпоративних спорів у юрисдикції господарських судів відіграла ВП ВС. Зокрема, після її створення та за період 2018–2020 років вона у понад дев'яти десятках справ зробила висновок, що спір виник із корпоративних відносин і підлягає розгляду в порядку господарського судочинства [9, с. 422].

Проте останнім часом мають місце й інші тенденції у практиці таких спорів. А саме «відступи» і «конкретизації» правових висновків ВП ВС та визначення, що спори, які розглядались раніше як корпоративні чи пов'язані з корпоративними або найбільш наближені до них, не є такими і належать до спорів або цивільних, або адміністративних.

Перш ніж переходити до практичних прикладів, дослідимо питання правових підстав для таких змін у висновках ВП ВС.

У ст. 302 ГПК передбачено право суду передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду, якщо суд вважає за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні Верховного Суду [6]. Проте чинне процесуальне законодавство не визначає, які саме підстави мають бути належними для такого відступу і які саме критерії повинен враховувати Верховний Суд і його судді, формуючи свою думку, відступаючи від попередніх правових висновків.

Серед дослідників механізмів відступу Верховного Суду від своїх попередніх висновків існує думка, що викладення висновків про те, як застосовується право у справі, у постановах Верховного Суду є важливою складовою загальної правової визначеності, адже це додає чіткості, а точніше, створює підвалини для чіткості правових позицій Верховного Суду, усуває необхідність здогадуватись про мотиви прийнятого рішення, дає змогу працювати механізмам відступлення від висновків у необхідних випадках, чим також досягається розвиток права. У цьому контексті важливо відзначити положення процесуального закону про те, що в постанові палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду має міститися висновок про те, як саме повинна застосовуватися норма права, із застосуванням якої не погодилася колегія суддів, палата, об'єднана палата, що передала справу на розгляд палати, об'єднаної палати, Великої Палати (наприклад, ч. 2 ст. 315 ГПК) [10, с. 203].

У п. 49 Висновку № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів про якість судових рішень вказано, що судді повинні загалом послідовно застосовувати закон. Однак якщо суд вирішує відійти від попередньої практики, це слід чітко вказати в його рішенні. За виняткових обставин може бути доречним, щоб суд зазначив, що таке нове тлумачення застосовуватиметься лише з дня ухвалення цього рішення або з дня, зазначеного в рішенні [11]. Саме п. 49 Висновку № 11 (2008) КРЕС був використаний у новітній судовій практиці ВП ВС як основа для формування критеріїв відступу від правових висновків.

Наочним прикладом у цьому контексті є постанова Великої Палати від 02.07.2025 у справі № 903/602/24 [12], у якій ВП ВС у певний спосіб узагальнено судову практику господарського та цивільного касаційних судів і зазначено, що для гарантування юридичної визначеності Велика Палата Верховного Суду має відступати від попередніх висновків Верховного Суду лише за наявності для цього належної підстави. Так, вона може повністю відмовитися від певного висновку на користь іншого або конкретизувати попередній висновок, застосувавши відповідні способи тлумачення юридичних норм. З метою забезпечення єдності та сталості судової практики причинами для відступу від висловленого раніше висновку можуть бути хиби попереднього рішення чи групи рішень (їх неефективність, неясність, неузгодженість, необґрунтованість, незбалансованість, помилковість);

зміни суспільного контексту, через які застосований у цих рішеннях підхід повинен очевидно застаріти внаслідок розвитку суспільних відносин у певній сфері або їх правового регулювання [подібний правовий висновок викладено в постановках Великої Палати Верховного Суду від 4 вересня 2018 року у справі № 823/2042/16 (провадження № 11-377апп18, пункти 43–45), від 15 травня 2019 року у справі № 227/1506/18 (провадження № 14-66цс19, п. 54), від 26 травня 2020 року у справі № 638/13683/15-ц (провадження № 14-680цс19, п. 23), від 9 лютого 2021 року у справі № 381/622/17 (провадження № 14-98цс20, пункт 41), від 08 червня 2022 року у справі № 362/643/21 (провадження № 14-32цс22, п. 62), від 04 липня 2023 року у справі № 373/626/17 (провадження № 14-201цс21, п. 53), від 2 серпня 2023 року у справі № 925/1741/21 (провадження № 12-38гс22, пункти 8.68, 8.69), від 3 жовтня 2023 року у справі № 686/7081/21 (провадження № 14-91цс22, п. 74), від 22 листопада 2023 року у справі № 712/4126/22 (провадження № 14-123цс23, пункти 159, 160), від 12 березня 2024 року у справі № 927/1206/21 (провадження № 12-31гс23, п. 138), від 10 квітня 2024 року у справі № 760/20948/16-ц (провадження № 14-70цс22, п. 98), від 12 червня 2024 року у справі № 756/11081/20 (провадження № 14-25цс24, п. 86), від 10 липня 2024 року у справі № 573/1020/22 (провадження № 14-40цс23, п. 101), від 28 серпня 2024 року у справі № 761/38813/21 (провадження № 14-76цс24, п. 7.6)] [12].

Отже, із послідовно сформованої практики ВП ВС, і, як бачимо, не за один рік, а упродовж тривалого часу, й її можемо вважати усталеною, слід зробити кілька ключових висновків: *по-перше*, визначаючи форми відступу, ВП ВС пропонує два способи: *повністю відмовитися* від певного висновку на користь іншого; *конкретизувати* попередній висновок, застосувавши відповідні способи тлумачення юридичних норм; *по-друге*, для гарантування юридичної визначеності Велика Палата Верховного Суду має відступати від попередніх висновків Верховного Суду *лише за наявності для цього належної підстави*.

Постає питання, які ж підстави будуть у цьому випадку належними, а які ні? І тут ВП ВС зазначає, що причинами для відступу від висловленого раніше висновку можуть бути: *хиби попереднього рішення чи групи рішень* (їх неефективність, неясність, неузгодженість, необґрунтованість, незбалансованість, помилковість); *зміни суспільного контексту*, через які застосований у цих рішеннях підхід повинен очевидно застаріти у результаті розвитку суспільних відносин у певній сфері або їх правового регулювання.

Отже, хиби рішення й зміна суспільного контексту визначені ВП ВС як підстави для відступу.

Своєю чергою серед дослідників цього питання існує думка, що передання справи для відступу на розгляд Великої Палати передбачає аналіз, який піднімається до рівня застосування принципів права. На кожному з цих рівнів передусім фахові юристи мають можливість зрозуміти, яка практика, дійсно, набуває значення усталеної, тобто протягом тривалого часу без спроб відступити переноситься з постанови в постанову, застосовується у неподібних справах *mutatis mutandis* –

зміна того, що треба змінити, а стосовно якого питання досі точаться дискусії, тому коригування позицій щодо них шляхом відступу не повинне сприйматись з тим негативом, на який наштовхується зміна усталених підходів без чітких для того підстав [10, с. 206].

Критерій «наявність дискусії» сам по собі не може розглядатися як достатній і самостійний індикатор неусталеності судової практики. Усталеність практики в доктринальному та правозастосовному сенсі передбачає не відсутність альтернативних поглядів, а існування стабільної, послідовної та передбачуваної лінії тлумачення, яка забезпечує єдність правозастосування. Відтак сама наявність інституційної або наукової полеміки щодо певного питання (зокрема, юрисдикції корпоративного спору) не означає автоматичної фрагментарності чи хаотичності практики. Вважаємо, що тривала дискусійність у межах Великої Палати Верховного Суду є симптомом глибших структурних і методологічних проблем. Вона, як правило, зумовлена не лише неоднозначністю нормативного тексту, а й конкуренцією різних моделей праворозуміння.

Зокрема, на практиці маємо випадки відступів ВС від висновків чи їх конкретизацію в силу ще одного фактора – зміни суб'єктного складу Великої Палати Верховного Суду, а точніше – зміни складу суддів у ВП ВС. Знаємо, що за ч. 5 ст. 45 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя Верховного Суду, обраний до Великої Палати, здійснює повноваження судді Великої Палати Верховного Суду протягом трьох років (крім Голови Верховного Суду), але не більше двох строків поспіль [4].

Відряджаючи до ВП ВС «кращих з кращих» своїх суддів, касаційні суди таким чином змінюють склад палати та впливають на зміну підходів ВП ВС, зокрема й у питаннях юрисдикційних. Адже кожен суддя ВС як досвідчений правник має свою сформовану досвідом позицію щодо кваліфікації тих чи інших правовідносин. Наприклад, у питаннях юрисдикції спорів у цьому контексті відіграє важливе практичне значення юрисдикція, з якої він делегований у ВП ВС, чи якщо суддя науковець – його наукові погляди і переконання, та багато інших факторів. Чи можливо переконати такого суддю у чомусь, у чому він має багаторічний досвід і власну сформовану думку? Як відповідь на запитання згадаймо про численні окремі думки, якими рясніють справи ВП ВС, зокрема справи з юрисдикційних питань. Постає також питання, чи можливо взагалі колись, у такому випадку, завершити цю дискусію ну хоча б з юрисдикційних питань серед суддів ВП ВС?

При цьому згадуємо, що Велика Палата у своїй практиці неодноразово наголошувала з посиланням на практику ЄСПЛ (§ 40 рішення у справі *Пономарьов проти України*, заява № 3236/03 та інші), *що сама лише можливість існування двох точок зору на один предмет не є підставою для перегляду* (постанови Великої Палати Верховного Суду від 13.06.2018 у справі № 408/8040/12, від 30.01.2019 у справі № 357/9328/15-ц, від 13.02.2019 у справі № 1207/1329/12, від 16.10.2019 у справі № 761/4773/15-ц) [10, с. 207].

А тому в результаті на практиці маємо в певних випадках «неочікувані» відступи чи конкретизації правових висновків ВП ВС, які зовсім не пов'язані із хибами попереднього рішення ВС чи змінами суспільного контексту, а є наслідком зміни у складі суддів ВП ВС, і відповідно зміни більшості та її правової позиції з певного дискусійного питання правозастосування у конкретно визначений час. Проте ніхто не може гарантувати того, що наступні зміни у складі суддів ВП ВС не повернуть попередній правовий висновок або не згенерують новий відмінний від усіх інших. Про усталеність практики ВС у таких випадках годі мріяти.

Саме тому наявність дискусії є не стільки свідченням неусталеності практики, скільки індикатором її «перехідного стану», коли правова система перебуває у процесі концептуального доопрацювання критеріїв розмежування юрисдикції. Власне тривалі суперечки у Великій Палаті свідчать про те, що спірним залишається не тільки питання, «до якого суду віднести спір», а й більш фундаментальне – як саме концептуалізувати природу корпоративного правовідношення в українській правовій системі.

Слід також зазначити, що такі «неочікувані» відступи впливають на стабільність як практики ВС, так і між суб'єктами спірних правовідносин. А часті, не до кінця обґрунтовані зміни висновків породжують і бажання законодавця зупинити їх шляхом певних заборон, як, наприклад, заборони ревізії судом «ефективності» обраного позивачем способу захисту (законопроект № 9127) [13].

А тому, на нашу думку, потребує законодавчого врегулювання як порядок відступу від своїх правових висновків Верховним Судом, так і законодавче закріплення підстав для цього у процесуальних кодексах. Зокрема, пропонуємо передбачити уже сформовані судовою практикою критерії, за яких підставами для відступу від висловленого раніше висновку можуть бути:

– *хиби попереднього рішення чи групи рішень* (які слід конкретизувати, бо сформований на сьогодні у практиці ВП ВС підхід містить дуже широкий перелік хиб (неефективність, неясність, неузгодженість, необґрунтованість, незбалансованість, помилковість), під які можна підвести широке коло рішень суду, а особливо, якщо в судді інший погляд на кваліфікацію правовідносин у цьому випадку);

– *зміни суспільного контексту*, через які застосований у цих рішеннях підхід повинен очевидно застаріти внаслідок розвитку суспільних відносин у певній сфері або їх правового регулювання.

Існує й інша проблема, а саме відступ чи корегування попередніх висновків ВП ВС приховано.

Як стверджують дослідники цього питання, у здатності завдати шкоди юридичній визначеності з безпідставною зміною правових позицій найвищої судової інстанції може позмагатись практика, за якої позиції змінюються без чіткої ідентифікації цих змін як відступу від попередніх висновків. Не є несподіванкою також те, що трапляється ця практика навіть у тих правових системах, де традиція верховенства права має міцне коріння, а в її складі й повага до правової визначеності. З другої половини 2000-х років за застосування практики прихованого відступу

(англ. *stealth overruling*) Верховний Суд США зазнавав критики, зокрема, з боку Р. Дворкіна. Суть цього негативного в очах його критиків явища полягає у тому, що Верховний Суд навмисне не бере до уваги певний свій більш ранній висновок, ухвалює рішення, відмінне від цього більш раннього прецеденту, формально не зазначаючи про його зміну. Ця практика попри те, що вона має певні переваги для суддів найвищої інстанції, а саме дозволяє їм спрямовувати розвиток права в бажаному напрямі без суттєвих потрясінь, однак має також величезний недолік, який полягає в тому, що це «вносить плутанину в право, підриваючи традиційні цінності прозорості та передбачуваності». Варіантом цієї практики у США, до якого, за твердженням Р. М. Ре, вдавався практично кожен суддя Верховного суду, є звуження у наступних рішеннях сфери застосування більш ранніх прецедентів. Вочевидь у реаліях вітчизняного судочинства прихований відступ також заслуговує, скоріше, на негативне ставлення як такий, що не сприяє правовій визначеності. Проте як явище правової дійсності він потребує окремого, більш докладного дослідження [10, с. 207–208].

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що питання відступу від раніше сформованих правових висновків потребує чіткішого нормативного врегулювання, зокрема шляхом внесення відповідних положень до процесуальних кодексів. Доцільним є законодавче закріплення критеріїв уже вироблених судовою практикою, відповідно до яких підставами для відступу мають визнаватися, зокрема, істотні хиби попереднього рішення або сукупності рішень, а також зміни суспільного контексту, внаслідок яких правові підходи, застосовані в таких рішеннях, об'єктивно втрачають актуальність через розвиток суспільних відносин у відповідній сфері чи еволюцію правового регулювання.

Також процесуальне законодавство має обмежувати можливість застосування Верховним Судом так званих прихованих відступів від раніше сформованих правових позицій, тобто випадків фактичної зміни правового підходу без належного мотивування та без прямого визнання відступу. Такий підхід сприятиме підвищенню рівня правової визначеності, забезпеченню єдності судової практики та зміцненню довіри до судової влади.

Перелік використаних джерел

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 04.03.2026).

2. Конституція України від 28.06.1996 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 04.03.2026).

3. Рішення Європейського суду з прав людини від 20 липня 2006 року у справі «Сокуренко і Стригун проти України», заяви № 29458/04 та № 29465/04. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_115#Text (дата звернення: 04.03.2026).

4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 04.03.2026).

5. Огляд за результатами вивчення судової практики розгляду Верховним Судом справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів. *Судова влада України. Верховний Суд*. 2021. С. 8. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Ogliad_korporatyv_KGS__2020.pdf (дата звернення: 04.03.2026).
6. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 04.03.2026).
7. Гевко В. Л. Порушення, невизнання або оспорювання суб'єктивних корпоративних прав та інтересів: дис. ... докт. філософії права. Київ, 2023. 275 с. <https://repository.ndippp.gov.ua/handle/765432198/817> (дата звернення: 04.03.2026).
8. Гарагонич О. В., Дорошенко Л. М., Кологойда О. В., Пожоджук Т. Б. Корпоративне право: підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2025. 668 с. ISBN 978-966-667-893-8
9. Корпоративне право крізь призму судової практики: монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. 512 с. ISBN 978-617-7934-14-0
10. Пільков К. М. Висновки Верховного Суду: формула висновку, його обов'язковість та механізм відступу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 8. С. 201–209. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/46>
11. Висновок № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів «Про якість судових рішень». URL: https://court.gov.ua/userfiles/visn_11_2008.pdf (дата звернення: 04.03.2026).
12. Постанова ВП ВС від 02.07.2025 справа № 903/602/24 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128845028> (дата звернення: 04.03.2026).
13. Проект Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо забезпечення права на суд. № 9127 від 20.03.2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/41581> (дата звернення: 04.03.2026).

References

1. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (with Protocols) (European Convention on Human Rights) of 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (accessed: 04.03.2026) (in Ukr.).
2. Constitution of Ukraine 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed: 04.03.2026) (in Ukr.).
3. Decision of the European Court of Human Rights (hereinafter referred to as the ECHR) of 20 July 2006 in the case of “Sokurenko and Stryhun v. Ukraine”, applications No. 29458/04 and No. 29465/04. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_115#Text (in Ukr.) (accessed: 04.03.2026).
4. Law of Ukraine “On the Judicial System and the Status of Judges” dated 02.06.2016 No. 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (accessed: 04.03.2026) (in Ukr.).
5. Review of the results of the study of the judicial practice of the Supreme Court's consideration of cases on corporate disputes, corporate rights and securities. *Judicial Power of Ukraine. Supreme Court*. 2021. p. 8. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Ogliad_korporatyv_KGS__2020.pdf (accessed: 04.03.2026) (in Ukr.).
6. Commercial Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 06.11.1991 No. 1798-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (accessed: 04.03.2026) (in Ukr.).

7. Hevko V. L. Violation, non-recognition or challenge of subjective corporate rights and interests: dissertation ... doctor of law. Kyiv, 2023. 275 p. Hevko V. L. Violation, non-recognition or challenge of subjective corporate rights and interests: dissertation of the doctor of philosophy of law. Kyiv, 2023. 275 p. (accessed: 04.03.2026) (in Ukr.).

8. Garagonich O. V., Doroshenko L. M., Kologoyda O. V., Pozhodzhuk T. B. Corporate law: textbook. Kyiv: YurinkomInter, 2025. 668 p. ISBN 978-966-667-893-8 (in Ukr.).

9. Corporate law through the prism of judicial practice: monograph / ed. I. V. Spisaby-Fateeva. Kharkiv: EKUS, 2021. 512 p. ISBN 978-617-7934-14-0 (in Ukr.).

10. Pilkov K. M. Conclusions of the Supreme Court: the formula of the conclusion, its binding nature and the mechanism of derogation. *Legal scientific electronic journal*. 2023. No. 8. P. 201–209 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/46> (in Ukr.).

11. Opinion No. 11 (2008) of the Consultative Council of European Judges “On the quality of judicial decisions”. URL: https://court.gov.ua/userfiles/visn_11_2008.pdf (accessed: 04.03.2026) (in Ukr.).

12. Resolution of the Supreme Court of Ukraine dated 02.07.2025, case No. 903/602/24 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128845028> (accessed: 04.03.2026) (in Ukr.).

13. Draft Law on Amendments to the Commercial Procedural Code of Ukraine, the Civil Procedural Code of Ukraine, the Code of Administrative Procedure of Ukraine regarding ensuring the right to a court. No. 9127 dated 03/20/2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/41581> (accessed: 04.03.2026) (in Ukr.).

ГЕВКО В. Юрисдикція корпоративних спорів – підстави для зміни правових висновків Великої Палати Верховного Суду

Стаття ґрунтується на дослідженні критеріїв, установлених у судовій практиці щодо підстав для відступлення Верховним Судом від правових висновків.

Пропонується визначити законодавчо, що такими можуть бути або хиби попереднього рішення чи групи рішень, або зміни суспільного контексту, через які застосований у цих рішеннях підхід повинен очевидно застаріти внаслідок розвитку суспільних відносин у певній сфері або їх правового регулювання.

Ключові слова: юрисдикція, правовий висновок Верховного Суду, відступ від правового висновку, конкретизація правового висновку, хиби попереднього рішення.

GEVKO V. Jurisdiction of corporate disputes – grounds for changing the legal conclusions of the Grand Chamber of the Supreme Court

The article is devoted to a comprehensive analysis of the jurisdiction of corporate disputes and disputes closely related to corporate legal relations in the context of the transformation of the legal positions of the Grand Chamber of the Supreme Court. The relevance of the study is determined by the growing contradictions of judicial practice in this area in the absence of significant changes to procedural legislation, which creates significant risks for the principle of legal certainty and predictability of judicial protection.

The purpose of the article is to identify, systematize and scientifically substantiate the criteria that may serve as legal grounds for departing from or clarifying previously formulated legal conclusions of the Supreme Court on the issues of delimitation of jurisdiction in corporate disputes.

The methodological basis of the study is based on the use of dialectical, formal-legal and comparative-legal methods, as well as methods of systemic analysis, legal modeling and interpretation of legal norms and judicial practice.

The scientific novelty of the article lies in the development of a doctrinally grounded approach to understanding the permissible limits of judicial discretion when changing established legal positions, as well as in the argumentation of the need for legislative consolidation of transparent and foreseeable grounds for such deviations. Particular attention is paid to the phenomenon of implicit ("hidden") deviations.

It is concluded that deviations from previous legal positions should be exclusively justified and limited to significant shortcomings of previous court decisions and objective changes in the social and regulatory context. The article substantiates proposals aimed at improving procedural legislation in order to strengthen the unity of judicial practice, increase the level of legal certainty and ensure more effective protection of corporate rights and legitimate interests of participants in corporate relations.

Keywords: jurisdiction, legal opinion of the Supreme Court, retreat from the legal opinion, specification of the legal opinion, defects the previous decision.

Рекомендоване цитування: ГЕВКО В. Юрисдикція корпоративних спорів – підстави для зміни правових висновків Великої Палати Верховного Суду. *Слово Національної школи суддів України*. 2025. № 4 (53). С. 50–60. DOI: [https://doi.org/10.37566/2707-6849-2025-4\(53\)-4](https://doi.org/10.37566/2707-6849-2025-4(53)-4).

Suggested Citation: GEVKO, V. (2025). Jurisdiction of corporate disputes – grounds for changing the legal conclusions of the Grand Chamber of the Supreme Court. *Slovo of the National School of Judges of Ukraine*, 4 (53), 50–60. DOI: [https://doi.org/10.37566/2707-6849-2025-4\(53\)-4](https://doi.org/10.37566/2707-6849-2025-4(53)-4).

Дата першого надходження статті до видання: 10.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.03.2026

Дата публікації (оприлюднення): 09.04.2026

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.